

Kunnskapsdepartementet

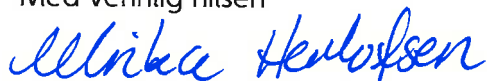
Oslo 20.09.2019

## Arkitektur- og designhøgskolen i Oslos innspill til stortingsmelding om arbeidsrelevans I høyere utdanning

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo takker for muligheten til å komme med innspill til denne viktige stortingsmeldingen.

Vi har hatt departementets spørsmål til høring i våre faglige utvalg og vårt styre har den 18. september behandlet høyskolens høringsuttalelse. Styrets kommentarer er ivaretatt inn i vårt tilsvare.

Med vennlig hilsen



Ulrika Herlofsen

Seksjonssjef for utdanning forskning og formidling

## Arkitektur- og designhøgskolens innspill til stortingsmelding om arbeidsrelevans i høyere utdanning

Er dere enige i manglende arbeidsrelevans i utdanningene. Hva kan AHO fremheve for å korrigere utfordringsbildet.

For AHOs programmer innenfor både arkitektur, landskapsarkitektur og design stemmer ikke denne påstanden. Alle AHOs program er profesjonsrettede studium, som i stor grad retter seg etter behov fra næringslivet. AHOs gjennomførte kandidatundersøkelse understreker denne påstanden da alle våre kandidater mener å ha fått en utdanning hvor arbeidsrelevans har vært en tydelig del av studiet. Det må likevel bemerkes at noen av våre kandidater har hatt en mer formgivende vinkling på sin masterutdanning hvor arbeidsrelevans ikke har vært en aktuell del av programmet.

AHO kan fremheve flere eksempler for å korrigere dette utfordringsbildet. Vi velger å trekke frem bakgrunnen for opprettelse av vårt femårige masterprogram innenfor design

Institutt for design ble i sin tid opprettet for å bidra til at norsk ferdigvareindustri skulle bli mer konkurransedyktig. Utdannelsen kom i gang på 80-tallet og var et rent svar på arbeidslivets og industriens behov. De spesialiseringer som dette programmet har utviklet i perioden etter oppstart, har alle hatt fokus på arbeidslivets relevans og behov i tillegg til forskning og utvikling innenfor fagområdet.

AHO ønsker også å fremheve vår prosjektorganiserte undervisningspedagogikk som har arbeidsrelevans som sitt viktigste element. Undervisningen på alle år, uavhengig av program, foregår i prosjektorganiserte team hvor studentene via case og prosjekter får møte både akademia og arbeidsliv i tett sammenheng. Studentene veiledes underveis både av akademisk ansatte og timelærere som er hentet fra bransje og næringsliv. Den faglige dynamikk som oppstår i disse prosjektene er selvsagt også nært knyttet til forskning.

**Hvordan mener AHO at de store omstillingene vi står overfor påvirker samfunnets kompetansebehov og hvordan bør utdanningsinstitusjonen og arbeidsliv samarbeide.** De store omstillingene som vi står overfor krever etter vår mening et ytterligere fokus på tett samarbeid mellom næringsliv, utdanning og forskning. Kompetansebehovet i næringslivet må oppdateres og institusjonene må være oppdatert om de endringer som skjer i de ulike bransjene. Den digitale utviklingen som skjer i vår del av bransjen kan være et eksempel på at denne kompetansen utvikles i tett samarbeid mellom næringsliv, utdanningsinstitusjoner og forskningsprosjekter.

Et eksempel på hvordan vi på AHO har løst denne form for samarbeid og hva som kommer ut av dette i form av ny kompetanse, kan være vårt forskningsprosjekt *Ocean Industries*. Dette forskningsprosjekt har pågått i 8-9 år på AHO. Prosjektet er et tett samarbeidsprosjekt med maritime sektor, spesielt innen skipsfart og skipsnæring. Det hele startet som et mindre prosjekt, men har nå vokst til et stort internasjonalt EU-prosjekt med mange forskere med kompetanse fra minst 12-13 forskjellige felt og med nærmere 35 partnere, deriblant *Ulstein Group*. Et delprosjekt, hvor studenter har vært involvert er *Open Bridge* – en åpen plattformen som gir bedre og sikrere brukergrensesnitt

på skip, forenkler integrasjon mellom leverandører og åpner skipsbroen for nye applikasjoner.

Omstillingen i skipsindustrien og det nye brukergrensesnittet, har gitt både næringslivet verdifull ny kompetanse og studenter og forskere mulighet til å utvikle prosjekter innenfor både design og digitale systemer som har gitt næringen et stort faglig kompetanseløft.

## **Hvordan samarbeider AHO med arbeidslivet om utvikling av studieporteføljen**

### **a. Hvilke samarbeidsformer fungerer godt og dårlig**

AHOs studieportefølje er sammensatt av studiekurs og fordypningskurs. Studiekursene har en pedagogisk form hvor prosjektarbeid, fagligveiledning samt verkstednære teknikker av ulike slag blandes sammen for å danne gode læringsutbytter for studentene.

Fordypningskursene på sin side har en mer teoretisk vinkling og undervisningen er mer basert på forskningsteori og teoretisk fordypning. AHO har meget god erfaring med å benytte bedrifter og reelle case inn i våre studiekurs. Bransjens medvirkning inn i disse kursene er med på å forme studieporteføljen og gir studentene dagsaktuelle problemstillinger, utfordringer og verktøy som benyttes inn i prosjektene.

Et annet konkret eksempel på AHOs samarbeid med arbeidslivet som er med på å forme studieporteføljen er bruken av sensorteam knyttet til studentenes masteroppgaver. Sensorteamene er sammensatt av personer både fra akademia og fra bransjene og deres rapporter etter sensur av våre master oppgaver benyttes flittig av våre faggrupper for å utvikle og forbedre studieporteføljen.

RSA-ordningen har imidlertid ikke fungert som en diskusjonsarena for utvikling av studieportefølje.

## **Hvordan jobber AHO for å få arbeidslivet til å tilby muligheter for praksis.**

AHO har ikke praksis som en del av sitt integrerte studieløp.

Det betyr ikke at vi ikke ønsker at våre studenter skal ha arbeidserfaring i kortere eller lengre perioder i løpet av studietiden. AHOs studenter tar svært ofte permisjon for å ta en internship periode. Det er hele tiden en avveining hvordan permisjoner og intenship behovet skal veie i forhold til gjennomstrømning og fullføring av studier innenfor normert tid. Dagens ordning fører ofte til en noe uoversiktlig situasjon i forhold til størrelsen på studentgruppen foran et nytt semester da avklaring på permisjoner ofte kommer svært tett opp mot studiestart.

For å koble studenter og bransjen arrangeres karrieredager på AHO en gang i året. Dette er en møteplass hvor bransjen møter studentene og studentene får mulighet til å vise frem se og sine prosjekt. Resultatet av en slik dag er ofte avtale om internship eller deltidsjobb ved siden av studiene.

**Hvilke erfaringer har AHO med samarbeid med arbeidslivet vedr reelle oppgaver fra arbeidslivet, gjesteforelesere mm**

Vi har mange erfaringer fra godt samarbeid med arbeidslivet vedrørende reelle oppgaver. Hvert semester allerede fra første år av, samarbeider vi med en ekstern aktør. Her er noen eksempler:

#### Eksempel 1: Spiseredskaper for barn

I 2016 samarbeidet våre 1. års studenter på program for design med Nofima, et av Europas største næringsrettede forskningsinstitutt som driver forskning og utvikling for akvakulturnæringen, fiskerinæringen og matindustrien. De skulle lage spiseredskaper for barn for å stimulere dem til å spise sunnere. Ferdig resultat ble vist i en utstilling *Design Window* på Norway Design i Oslo. Et utvalg redskaper ble produsert i et visst antall og testet ut. Forskningsresultater i etterkant viste at særlig ett prosjekt, «Slyngen», hadde positiv effekt på barns spisevaner.

#### Eksempel 2: A-hus og offentlig helse

Studenter på master i tjenstedesign flytter i høst inn og har i 12 uker studioet sitt på forskjellige sykehus rundt i Oslo. På A-hus jobbet de på *Senter for eldremedisin* og er en del av prosjektet «*Still in control*», en tjeneste som gir eldre pasienter mulighet til å påvirke egen behandling. Dette skal implementeres på A-hus.

Disse og liknende eksemplene er det mange av. Flere av våre studenter vinner hedersprisen, også priser som tidligere bare profesjonelle designere og arkitekter har vunnet, som feks DOGAs Norsk arkitektur og designhederspris. Vi kan føye til at store selskap som LEGO, ADIDAS, TELENOR, DNB er på listen over store anerkjente firmaer som svært gjerne vil ha samarbeid med oss.

Gjesteforelesere er viktig for AHO. Vi har svært mange gjesteforelesere inn i våre kurs både som veiledere og forelesere. Svært ofte fører denne tilknytningen til at studentprosjekter etableres i tett samarbeid med enten gjesteforeleserens arbeidsplass eller noen i hans arbeidsnettverk. I tillegg til denne form for gjesteforelesere har AHO en god praksis på å trekke inn faglige gjesteforelesere, svært gjerne internasjonale karakterer som kan bidra til at enkelte temaer, bransjer, ideer eller andre fagspesifikke områder blir belyst. Denne form for gjesteforelesere blir fast dratt inn til AHO på gitte dager gjennom hele semesteret.

#### Hvordan jobber AHO med rekruttering av forelesere fra arbeidslivet?

Alle faglige på AHO har et bredt og stort nettverk, både nasjonalt og internasjonalt. Vi har gjesteforelesere en gang i uken. De aller fleste kurs har gjesteforelesere som i tillegg til å forelese, veileder og er sensorer. De er en naturlig forlengelse av vårt samarbeid med bedrifter. Det er helt utenkelig å jobbe i et vakuum uten denne kontakten. AHO har i tillegg mange deltidsstillinger. Disse stillingene er svært strategiske for AHO da den faglige både har en fot i academia og en ute i næringslivet. Dette er både åremålsstillinger og mer midlertidige timelærere som er involvert i spesifikke kurs.

#### Hvordan jobber AHO for å sikre at studentene får god informasjon og veiledning om hvordan de kan bruke sin kompetanse i arbeidslivet?

AHOs studenter har som nevnt under tidligere punkt mange treffpunkt med representanter fra næringslivet. Dette skjer gjennom både innleide timelærere, sensorteam, case hentet direkte fra næringslivet samt karriere dager på skolen. De tette båndene skolen har med næringslivet gjør at våre studenter tidlig i studiet får veiledning og eksempler fra næringslivet. Skolen benytter mange eksterne veiledere som i tillegg til skolens fast ansatte, veileder studenter i deres prosjekter. Via denne pedagogiske formen for læring blir også studentene løpende orientert om hva som skjer ute i bransjen samt at de ser nye muligheter der hvor ikke faget har fått fotfeste enda. Skolen benytter ofte også tidligere studenter inn i undervisningen og dette gir de studerende et godt bilde og god veiledning i forhold til det reelle arbeidslivet.

**Hvordan jobber AHO med innovasjon og entreprenørskaps kompetanse inn i sine fag.**  
AHO har ikke egne innovasjons og entreprenørskapsfag. Disse temaene er innebygd i mange av våre fag.

Mange av fagene i for eksempel designprogrammet har innovasjon som et helt grunnleggende prinsipp. Designere skal skape nye løsninger og finne opp noe som ikke har eksistert. Ethvert prosjekt har allerede fra første dag, ikke noe gitt svar. Og det er ofte definisjonen på å drive med innovasjon. Hvis vi tenker på innovasjon som implementert nyskaping som bidrar til verdiskapning, så er det noe vi gjør i de aller fleste kurs; «hvordan kan den løsningen implementeres?»

Når vi snakker om entreprenørskap har vi bakt inn dette i flere av våre kurs. I arkitektur programmet har vi et kurs ved navn «Praksis», som vier store deler av sitt innhold til entreprenørskap og startup konsepter for arkitekter.

For designprogrammet har vi et eget kurs ved navn *Design Management*, hvor vi samarbeider med Universitetet i Agder. De har et Senter for Entreprenørskap, og deres lærerne kommer inn og gir våre studenter innspill om entreprenørskap. Studentene samarbeider så 1 uke i en workshop i Risør, hvor de utvikler innovative løsninger for lokale bedrifter sammen med økonomi- og entreprenør studenter fra UIA.

**Er det noen forhold i lov og forskrifter som forhindrer godt samarbeid mellom høyskolen og arbeidslivet**

AHO kan ikke se at det er noen deler av gjeldende lov og forskrift som forhindrer godt samarbeid med næringslivet og høyskolen.

Departementet ber også AHO om minimum tre eksempler på godt samarbeid med arbeidslivet. Eksemplene må synliggjøre hvor omfattende samarbeidet er.

### Eksempel 1

AHO har et tett samarbeid med OBOS. Dette økonomiske samarbeidet gir AHO mulighet til å sette opp kurs med eksterne forelesere som vi ellers ikke hadde hatt råd til. OBOS samarbeidet dreier seg om kurs innenfor temaene boliger og bærekraft. AHO står fritt i forhold til å utforme undervisningen og intensjonen har vært knyttet til kunnskapsutvikling innen feltet. Samarbeidet gir også AHO mulighet til å benytte OBOS prosjekter inn i undervisningen som del av studentoppgaver.

### Eksempel 2

På AHOs grunnutdanning har vi et som samarbeider med ulike kommuner om by- og tettstedsutvikling, i år er samarbeidet med Kongsberg kommune hvor kurset er ett av tre team i et parallelloppdrag om byutvikling i Kongsberg som skal resultere i en revidert kommuneplan.

Omfang 30 studiepoeng

### Eksempel 3

*Ocean Industries* er et forskningsprosjekt som har pågått i 8-9 år på AHO. Prosjektet er et tett samarbeidsprosjekt med maritime sektor, spesielt innen skipsfart og skipsnæring.

Det hele startet som et mindre prosjekt, men har nå vokst til et stort internasjonalt EU-prosjekt med mange forskere med kompetanse fra minst 12-13 forskjellige felt og med nærmere 35 partnere, deriblant *Ulstein Group*. Et delprosjekt, hvor studenter har vært involvert er *Open Bridge* – en åpen plattformen som gir bedre og sikrere brukergrensesnitt på skip, forenkler integrasjon mellom leverandører og åpner skipsbroen for nye applikasjoner.

*Ocean Industries* er et godt eksempel på hvordan skolen og industrien samarbeider. Her finner vi mange studentprosjekter, undervisning, forskningsprosjekter, samarbeid med mange bedrifter og praksisplasser for studenter. Resultat av dette prosjektet har feks ført til patenter og til at vi har hatt innflytelse på det internasjonale regelverket og standarder som settes for det internasjonale maritime regelverket i IMO (International Maritime Organization).